

SPIS TREŚCI

I WSTĘP	3
1. Podstawa prawna opracowania programu.....	3
2. Założenia ogólne programu.....	3
3. Definicja niepełnosprawności.....	4
II Diagnoza dotycząca sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie ząbkowickim	5
1. Charakterystyka i położenie powiatu ząbkowickiego.....	5
2. Osoby niepełnosprawne w powiecie ząbkowickim.....	6
3. Dotychczasowe działania na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie ząbkowickim.....	9
4. Działania z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy rodzinie w Ząbkowicach Śląskich.....	10
5. Działania z zakresu rehabilitacji zawodowej realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Ząbkowicach Śląskich.....	17
III Cele Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych	20
1. Rehabilitacja społeczna.....	20
2. Rehabilitacja zawodowa i zatrudnianie osób niepełnosprawnych.....	25
3. Ewaluacja i monitoring Programu.....	27
4. Podsumowanie.....	27
Spis tabel.....	28
Spis wykresów.....	29

I WSTĘP

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU

Delegację do opracowania Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych (zwanego dalej Programem) zawiera art. 35a ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011 Nr. 127, poz. 721 z późn. zm.) zgodnie z którym do zadań powiatu należy: opracowanie i realizacja , zgodnych z przyjętą powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 dla Powiatu Ząbkowickiego jest dokumentem, który określa i koordynuje działania w zakresie polityki socjalnej powiatu, ukierunkowane na problemy osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Stanowi również kontynuację podjętych w ramach Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007-2013 zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

2. ZAŁOŻENIA OGÓLNE PROGRAMU

Obszary programu:

- rehabilitacja zawodowa i zatrudnienie osób niepełnosprawnych,
- rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych,
- przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Adresaci programu:

osoby niepełnosprawne i ich rodziny z terenu powiatu ząbkowickiego

Koordynator programu:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich

Partnerzy:

- Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich,
- Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Powiatowy Urząd Pracy w Ząbkowicach Śląskich,
- Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu ząbkowickiego,
- Gminy z terenu powiatu ząbkowickiego,
- Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu ząbkowickiego,
- Placówki Ochrony Zdrowia z terenu powiatu ząbkowickiego,
- Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie.

Źródła finansowania programu:

- budżet powiatu,
- środki pozabudżetowe, m. in. z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy,
- środki Europejskiego Funduszu Społecznego i innych funduszy Unii Europejskiej.

3. DEFINICJE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Niepełnosprawność dotyka na całym świecie ponad 500 mln osób. Zgodnie z definicją stosowaną przez Światową Organizację Zdrowia do osób niepełnosprawnych zalicza się osoby, z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczyć ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami¹.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych określa niepełnosprawność jako stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudniający, ograniczający bądź uniemożliwiający wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ograniczający zdolność do wykonywania pracy zarobkowej.

W Polsce funkcjonują równolegle dwie definicje niepełnosprawności:

- **Niepełnosprawność prawna**, która wynika z przepisów prawa. Zgodnie z tą definicją za osobę niepełnosprawną uznaje się osobę, która posiada orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez uprawnioną instytucję.
- **Niepełnosprawność biologiczna**, według tej definicji osoba niepełnosprawna odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, praca, nauka, wykonywanie czynności samoobsługowych). Jest to subiektywna deklaracja osoby, że ma ograniczoną zdolność wykonywania wyspecyfikowanych czynności.

Powyższe definicje stosuje Główny Urząd Statystyczny w swoich opracowaniach i wyróżnia trzy grupy osób niepełnosprawnych; 1. Osoby niepełnosprawne prawnie i biologicznie; 2. Osoby niepełnosprawne tylko prawnie; 3. Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie.

Osoby niepełnosprawne to grupa osób zagrożona wykluczeniem społecznym, albo wprost wykluczona w wielu dziedzinach życia. Mówimy tu m.in. o wykluczeniu społecznym, ekonomicznym, cyfrowym, edukacyjnym, zawodowym. Grupa ta nie jest jednorodna, jest zróżnicowana pod wieloma względami tj: stopienia i rodzaju niepełnosprawności, wieku, statusu materialnego, poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania. Wszystkie te czynniki wpływają na sytuację osób niepełnosprawnych i w połączeniu z ich zasobami determinują losy jednostki w strukturze społecznej i na rynku pracy.

---

¹ Stan zdrowia ludności Polski 2009, GUS 2011, s.69

II DIAGNOZA DOTYCZĄCA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE ZĄBKOWICKIM

1. CHARAKTERYSTYKA I POŁOŻENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

Powiat ząbkowicki zajmuje powierzchnię 801.75 km², co stanowi 4% powierzchni województwa dolnośląskiego. Na dzień 31.12.2012 roku powiat liczył 68 334 mieszkańców.

W skład powiatu wchodzi:

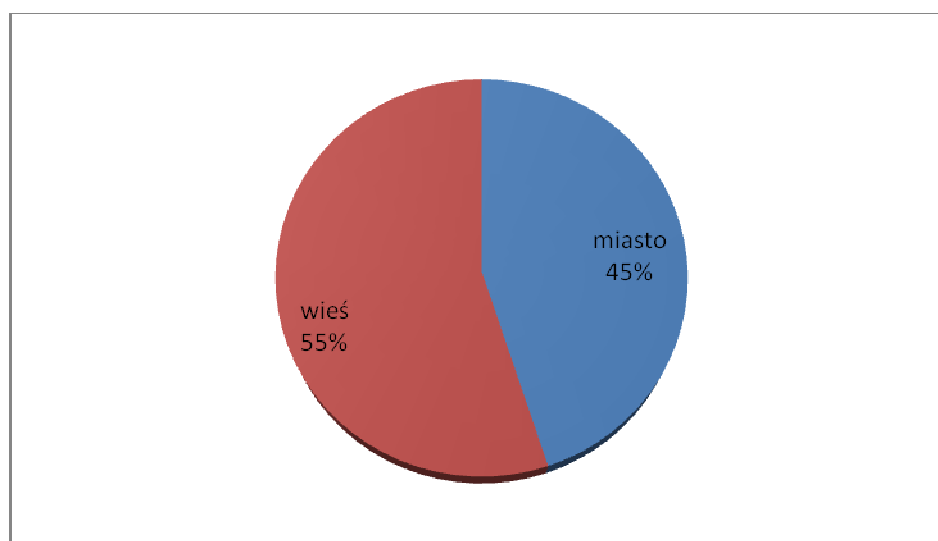
- Gmina miejsko-wiejska Ząbkowice Śląskie,
- Gmina miejsko-wiejska Ziębice,
- Gmina miejsko-wiejska Złoty Stok,
- Gmina wiejska Stoszowice,
- Gmina wiejska Kamieniec Ząbkowicki,
- Gmina wiejska Ciepłowody.

Tabela 1 Ludność powiatu ząbkowickiego

	OGÓŁEM		KOBIEТЫ		MĘŻCZYŻNI	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Miasto	30 712	44,94	16 161	46	14 551	43,8
Wieś	37 622	55,05	18 963	54	18 659	56,2
Razem	68 334	100	35 124	100	33 210	100

Źródło: dane GUS na 31.12.2012 r.

Wykres 1. Ludność powiatu ząbkowickiego wg miejsca zamieszkania

Źródło: dane GUS na 31.12.2012 r.

2. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE W POWIECIE ZĄBKOWICKIM

W Polsce wedle danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 żyje prawie 5,5 mln osób niepełnosprawnych. Oznacza to, że co siódmy Polak (14,3%) jest osobą niepełnosprawną. W województwie dolnośląskim w 2002 roku niepełnosprawnymi identyfikowało się prawie 440 tys. Wyniki najnowszego spisu powszechnego przeprowadzone w 2011 roku wykazują na znaczny ubytek osób niepełnosprawnych – zarówno biologicznie i w większym stopniu prawnie. Odnotowano 383 tys. osób niepełnosprawnych, co stanowi 13,2 % ogółu ludności województwa (w kraju 12,2%). W tej liczbie osoby niepełnosprawne prawnie to nieco ponad 250 tys. (66%). W stosunku do roku 2002 liczba osób niepełnosprawnych zmniejszyła się o ponad 52 tys. ogółem oraz o ponad 100 tys. w przypadku osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności². GUS ocenia, iż liczba osób niepełnosprawnych jest niedoszacowana. Wynika to z faktu, iż udzielenie odpowiedzi na pytanie dotyczące niepełnosprawności odbywało się na zasadzie dobrowolności, w związku z czym blisko 1,5 mln respondentów odmówiło odpowiedzi.

Tabela 2. Osoby niepełnosprawne w woj. dolnośląskim według miejsca zamieszkania, płci i kategorii niepełnosprawności w latach 2002 i 2011.

Wyszczególnienie	ogółem		Miasta		Wieś	
	2002	2011	2002	2011	2002	2011
	w tysiącach					
OGÓŁEM	435,8	383,8	302,2	280,0	133,6	103,8
Mężczyźni	201,8	173,6	139,2	124,3	62,6	49,3
Kobiety	234,1	210,2	163,0	155,7	71,1	54,5
Niepełnosprawni prawnie	358,6	253,5	250,4	188,9	108,3	64,6
Niepełnosprawni tylko biologicznie	77,2	130,3	51,8	91,1	25,4	39,2

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Raport z wyników, GUS 2012, Raport z wyników w województwie dolnośląskim, US Wrocław 2012.

W powiecie ząbkowickim zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Ludności przeprowadzonego w 2002 roku mieszka 13.616 osób niepełnosprawnych, co stanowi około 19,6% ogółu ludności. Powiat ząbkowicki obok powiatu kłodzkiego, wałbrzyskiego, dzierzoniowskiego oraz górowskiego charakteryzuje się najwyższym udziałem niepełnosprawnych mieszkańców w województwie dolnośląskim.

Na dzień sporządzenia Programu GUS nie opublikował liczby osób niepełnosprawnych z podziałem na powiaty i gminy według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku.

Obowiązujące przepisy prawne, w zależności od tego, kiedy się ukazały, używają różnego nazewnictwa w stosunku do tych samych osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawność jest orzekana przez różne instytucje i dla różnych celów. Wydane

² Badanie sytuacji osób niepełnosprawnych na dolnośląskim rynku pracy i edukacji, CMSiKO Wrocław 2013, s.24, 32

orzeczenia o niepełnosprawności nie są względem siebie równorzędne. Dualizm orzecznicy w Polsce powoduje brak podstaw do rzetelnej i wiarygodnej informacji o tym, ile osób w Polsce faktycznie posiada orzeczenie o niepełnosprawności prawnej³.

Mając na uwadze powyższe informacje diagnoza osób niepełnosprawnych z terenu powiatu ząbkowickiego jest oparta na danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania w Dzierżoniowie oraz danych własnych PCPR.

Według szacunków Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Dzierżoniowie liczba wydanych orzeczeń przedstawia się następująco:

Tabela 3. Liczba wydanych orzeczeń wg stopnia niepełnosprawności

Stopień niepełnosprawności	2010	2011	2012
Ogółem	1869	1913	1943
Znaczny	410	484	552
Umiarkowany	544	597	619
Lekki	487	414	388
Orzeczenie o niepełnosprawności (dzieci do lat 16)	428	418	384

Źródło: sprawozdanie PZON w Dzierżoniowie

Jak wynika z powyższej tabeli ogólna liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w powiecie ząbkowicki systematycznie rośnie. Zwiększyła się liczba osób posiadających znaczny i umiarkowany stopień niepełnosprawności. Natomiast spadła liczba wydanych orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności oraz orzeczeń dla dzieci.

Częstość występowania niepełnosprawności rośnie wraz z wiekiem, po ukończeniu 40 roku życia widać wyraźnie znaczny wzrost wydanych orzeczeń (tab. 3). Uwzględniając strukturę osób niepełnosprawnych według wieku to częściej kobietom wydawane jest orzeczenie o niepełnosprawności. Jest to pochodna wyższej dla kobiet długości życia. Liczba orzeczeń wydawanych dzieciom sukcesywnie maleje. (tab. 4).

Tabela 4. Liczba wydanych orzeczeń wg wieku

WIEK	2010	2011	2012
0-16	428	418	384
16-25	165	169	147
26-40	194	146	166
41-60	660	697	697
60 i więcej	422	483	549

Źródło: sprawozdanie PZON w Dzierżoniowie

³ Stan zdrowia ludności Polski, 2011, s.71.

Tabela 5. Liczba wydanych orzeczeń wg płci

PŁEĆ	2010	2011	2012
KOBIETY	740	732	793
MEŻCZYŹNI	701	763	766
DZIECI I MŁODZIEŻ NIEPEŁNOSPRAWNA	428	418	384

Źródło: sprawozdanie PZON w Dzierżoniowie

Mieszkańców powiatu ząbkowickiego najczęściej dotyczą schorzenia związane z narządem ruchu, schorzenia układu oddechowego i krążenia oraz schorzenia neurologiczne (tab. 5). Z danych GUS wynika, iż podobnie sytuacja przedstawia się w całym kraju. Osoby niepełnosprawne gorzej oceniają swoje zdrowie niż osoby sprawne, częściej występują u nich długotrwałe problemy zdrowotne czy choroby przewlekłe, częściej też muszą korzystać z pomocy medycznej.

Tabela 6. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności w 2012 roku (dot. osób po 16 roku życia).

SYMBOLE	PŁEĆ	
	K	M
01-U upośledzenie umysłowe	13	18
02-P choroby psychiczne	56	42
03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	19	23
04-O choroby narządu wzroku	52	39
05-R upośledzenie narządu ruchu	230	204
06-E epilepsja	6	6
07-S choroby układu oddechowego i krążenia	144	182
08-T choroby układu pokarmowego	22	33
09-M choroby układu moczowo-płciowego	29	21
10-N choroby neurologiczne	138	140
11-I inne	84	53
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe	0	5
RAZEM	793	766

Źródło: sprawozdanie PZON w Dzierżoniowie

Z danych przekazanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania w Dzierżoniowie wynika, iż ponad 80% osób którym wydano orzeczenie o stopniu niepełnosprawności nie pozostaje w zatrudnieniu.

Tabela 7. Liczba wydanych orzeczeń wg zatrudnienia

	ZATRUDNIENIE	
	TAK	NIE
2010	208	1233
2011	148	1347
2012	160	1399

Źródło: sprawozdanie PZON w Dzierżoniowie

3. DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE ZĄBKOWICKIM

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych mają na celu umożliwić osobom niepełnosprawnym udział w życiu społecznym oraz zawodowym. Skutki niepełnosprawności można w znacznym stopniu ograniczyć lub wyeliminować. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych zakłada jak najpełniejszą współpracę pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi za proces rehabilitacji. Ważnym elementem jest włączenie w ten proces środowiska samych osób niepełnosprawnych. Podejmowanie działań ma na celu wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym, a także przeciwdziałanie dyskryminacji i zjawisk ich wykluczenia społecznego.

Na poziomie gmin działania w tym zakresie prowadzone są przez ośrodki pomocy społecznej.

Na terenie powiatu ząbkowickiego są to:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ząbkowicach Śląskich,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ziębicach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotym Stoku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu Ząbkowickim,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Stoszowicach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciepłowodach.

Na poziomie Powiatu działania na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzą:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doskonalenia Nauczycieli,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Dzierżoniowie

Na terenie Powiatu Ząbkowickiego działają organizacje pozarządowe, które wspierają osoby niepełnosprawne.

1) Stowarzyszenia Na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych Ziemi Ząbkowickiej "INTEGRACJA" z Ząbkowic Śląskich, zgodnie ze statutem celami Stowarzyszenia są:

- podejmowanie działań dla dobra dzieci oraz osób niepełnosprawnych,
- tworzenie kręgu osób fizycznych i instytucji życzliwych dzieciom i osobom niepełnosprawnym,

- zabieganie o poszanowanie prawa do godnego i pożytecznego życia dzieci, osób niepełnosprawnych oraz ich rodzinom.

W ramach swojej działalności organizowane są olimpiady integracyjne, rajdy osób niepełnosprawnych, pomoc finansowa dla osób niepełnosprawnych.

2) Stowarzyszenie "Pomocna Dłoń" w Złotym Stoku – celem działania Stowarzyszenia jest pomoc dzieciom i młodzieży pochodzącym z rodzin o trudnych warunkach materialnych, stwarzanie im szansy na pełny rozwój fizyczny i umysłowy i na pokonanie barier, jakie powodują ubóstwo i oddalenie od dużych ośrodków kulturalnych.

Celem Stowarzyszenia jest także pomoc osobom w podeszłym wieku, zarówno w zakresie ochrony zdrowia jak i możliwie najpełniejszego uczestniczenia w normalnym i godnym życiu społeczeństwa. Pomoc osobom chorym, dotkniętym niepełnosprawnością a także osobom bezrobotnym aktywnie działającym w kierunku poprawy swojej sytuacji, zawodowej - to również zakres działania Stowarzyszenia. "Pomocna Dłoń". Pierwszym problemem, którym Stowarzyszenie zajęło się po rejestracji w Sądzie 2.02.2000 r. była organizacja dowozu dzieci z porażeniem mózgowym na rehabilitację. Najbliższy Ośrodek rehabilitujący dzieci z tego typu schorzeniem znajduje się w oddalonym o 60 km od Złotego Stoku w Mikoszowie k/Strzelina. Rodziców tych dzieci nie stać na regularny ich dowóz kilka razy w tygodniu. Stowarzyszenie zorganizowało kilka akcji charytatywnych sprzedaż palm wielkanocnych wykonanych przez szkolne dzieci, loterie fantowe trzykrotnie - z których dochód został przeznaczony na ten cel. Stowarzyszenie włącza się również w inne akcje charytatywne, dzięki którym możliwa jest pomoc osobom niepełnosprawnym.

3) Polski Związek Niewidomych,

4) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów

Specjalny Ośrodek Szkolno–Wychowawczy im. J. Korczaka w Ząbkowicach Śląskich zapewnia opiekę, edukację i przygotowanie zawodowe dla uczniów niepełnosprawnych w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym.

Osoby niepełnosprawne, których zdolność do zatrudnienia jest ograniczona znajdują zatrudnienie w Zakładzie Pracy Chronionej. Na terenie powiatu ząbkowickiego istnieje jeden taki zakład: **Elektrotechniczna Spółdzielnia Inwalidów Elsin w Ząbkowicach Śląskich.**

4. DZIAŁANIA Z ZAKRESU REHABILITACJI SPOŁECZNEJ REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W ZĄBKOWICACH ŚLĄSKICH

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w powiecie ząbkowickim realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich. Środki finansowe na ten cel pochodzą z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Dysponentem środków jest Rada Powiatu, która po zasięgnięciu opinii Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych – powołanej przez Starostę, w formie uchwały przeznacza środki na poszczególne zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Tabela 8. Plan podział środków PFRON na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w latach 2010-2013

	RAZEM	REHABILITACJA ZAWODOWA	REHABILITACJA SPOŁECZNA
2010	1 863 815	299 435	1 564 380
2011	1 807 332	455 000	1 352 332
2012	2 424 589	634 340	1 790 249

Źródło: opracowanie własne

A) Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych

Turnusy rehabilitacyjne są zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku. Celem uczestnictwa w turnusie jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności. Program turnusu powinien zawierać elementy rehabilitacji zgodnej z rodzajem schorzenia osoby niepełnosprawnej, podejmować zajęcia rehabilitacyjne, kulturalno-oświatowe, sportowo-rekreacyjne oraz inne wynikające ze specjalistycznego rodzaju turnusu.

Tabela 9. Wydatki poniesione ze środków PFRON na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych w latach 2010-2012

	Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie (uczestnicy+opiekunowie)	Kwota przeznaczona na realizację zadania
2010	334	247 173
2011	20	15 402
2012	525	436 082

Źródło: opracowanie własne

B) Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Dzięki realizacji tego zadania możliwe jest wsparcie codziennego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w życiu codziennym. Środki finansowe przeznaczone na jego realizację są niewystarczające w stosunku do potrzeb mieszkańców naszego powiatu.

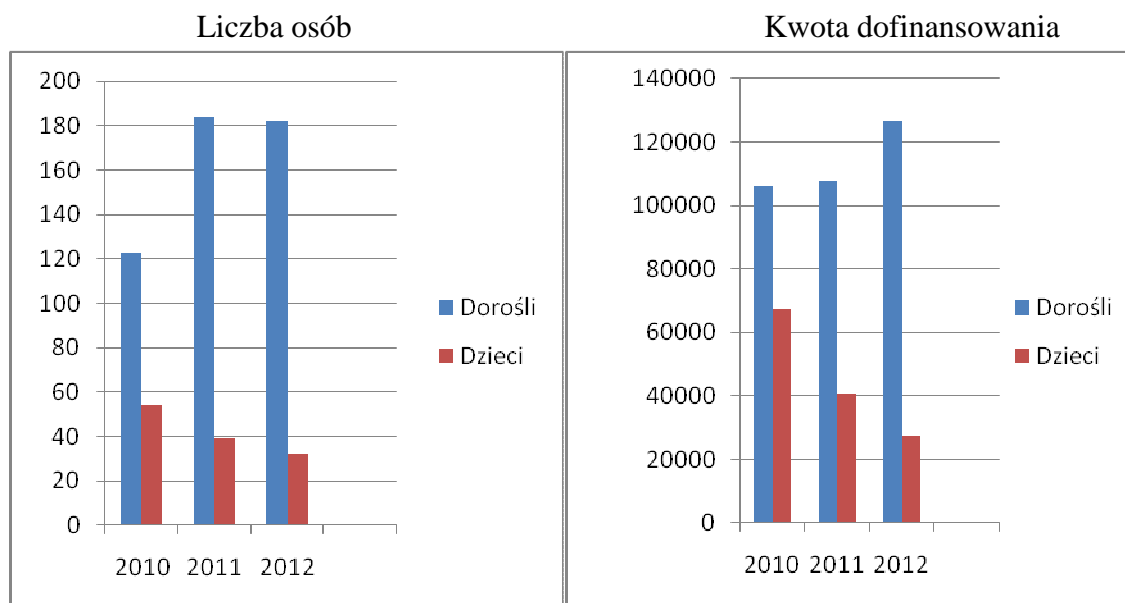
Tabela 10. Wydatki poniesione ze środków PFRON na realizację zadania w latach 2010-2012

	Liczba osób w latach			Kwota w latach		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Dzieci	54	39	32	67 268	40 607,25	27 539,70
Dorośli	123	184	182	105 992,94	107 621,09	126 568,68
RAZEM	177	223	214	173 260,94	148 228,34	154 108,38

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w 2010 r. w ramach dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej dofinansowano zakup urządzenia na kwotę 8.025zł.

Wykres 2. WYDATKI PONIESIONE ZE ŚRODKÓW PFRON NA REALIZACJĘ ZADANIA W LATACH 2010-2012

Źródło: opracowanie własne

C) Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się

Jednym z podstawowych zadań realizowanych przez Powiat, a dofinansowywanych przez PFRON jest likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Wysokie koszty likwidacji barier wynikają z konieczności dostosowania do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych lokali mieszkalnych, zakupu specjalistycznego sprzętu ułatwiającego codzienne funkcjonowanie i komunikację.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowań wskazanych zadań oraz środki finansowe przeznaczone na ten cel.

Tabela 11. Wydatki poniesione ze środków PFRON na dofinansowanie zadania w latach 2010-2012

Likwidacja barier	Liczba osób w latach			Kwota w latach		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
architektoniczne	7	10	8	52 608	94 294	95 894
techniczne	14	24	11	13 690	33 967	26 536
w komunikowaniu się	5	0	3	4 082	0	11 306
RAZEM	26	34	22	70 380	128 261	133 736

Źródło: opracowanie własne

D) DOFINANSOWANIE KOSZTÓW FUNKCJONOWANIA WARSZTATÓW TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Głównym celem działalności warsztatów terapii zajęciowej zgodnie z art. 10a ust. 1 i 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych jest stworzenie osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja tego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania przez niepełnosprawnych: umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym bądź podjęcie pracy.

Na terenie powiatu ząbkowickiego działają dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ). Jeden przy Domu Pomocy Społecznej w Opolnicy, drugi przy Domu Opieki im. Św. Jadwigi w Henrykowie. Liczba uczestników korzystających z WTZ-ów: Opolnica 40 osób, Henryków 35 osób. Uczestnikami są głównie osoby zamieszkałe na terenie powiatu ząbkowickiego. Wśród uczestników WTZ w Opolnicy są osoby niepełnosprawne z powiatu kłodzkiego.

WTZ-y finansowane są w 90% ze środków PFRON natomiast 10% pochodzi z budżetu samorządu powiatowego.

Tabela 12. Źródła finansowania Warsztatów Terapii zajęciowej w latach 2010-2012

Źródła finansowania WTZ	Kwota w latach					
	2010		2011		2012	
	Opolnica	Henryków	Opolnica	Henryków	Opolnica	Henryków
PFRON	591 840	443 880	591 840	443 880	591 840	443 880
Powiat ząbkowicki	65 760	49 320	65 760	65 760	65 760	49 320
RAZEM	657 600	493 200	657 600	493 200	657 600	493 200

Źródło: opracowanie własne

E) DOFINANSOWANE ORGANIZACJI KULTURY, SPORTU, TURYSTYKI I REKREACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Ważną rolę w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych odgrywa organizacja sportu, kultury i rekreacji. Dzięki tej formie aktywności osoby niepełnosprawne mają możliwość włączenia się w życie społeczne.

Rozpowszechnianie kultury umożliwia osobom niepełnosprawnym korzystanie z dóbr dziedzictwa narodowego. Odwiedzanie muzeów, teatrów jest ambitną formą spędzania wolnego czasu o szerokich walorach poznawczych i kształcących.

Upowszechnianie sportu pozwala nabywać i podnosić sprawność fizyczną osób niepełnosprawnych. Rekreacja umożliwia niepełnosprawnym wytchnienie i odpoczynek. Zapobiega przemęczeniu organizmu, służy tym samym ochronie zdrowia.

W powiecie ząbkowickim z dofinansowań organizacji sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych korzystają obecnie:

- Polski Związek Niewidomych z Ząbkowic Śląskich,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów z Ząbkowic Śląskich,
- Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” ze Złotego Stoku.

Tabela 13. Wydatki poniesione ze środków PFRON na dofinansowanie zadania w latach 2010-2012

	2010	2011	2012
Polski Związek Niewidomych	11 760	10 710	8 610
Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów	16 589,70	12 400	21 192
Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”	1 470,80	1600	800
RAZEM	29 820,50	24 710	30 602

Źródło: opracowanie własne

W ramach tego zadania dofinansowano w latach 2010-2012 dofinansowano organizację 32 imprez o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym. Były to wycieczki, wyjazdy do teatru, spotkania okolicznościowe.

F) „PROGRAM WYRÓWNYWANIA RÓŻNIC MIĘDZY REGIONAMI II”

Celem strategicznym programu jest wyrównanie szans osób niepełnosprawnych, zamieszkujących regiony słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie w dostępie do rehabilitacji społecznej i zawodowej. Działania podejmowane dzięki temu programowi pozwalają m.in. na eliminację barier architektonicznych i transportowych.

W ramach tego zadania powiat w 2010 roku złożył wniosek o dofinansowanie:

- w obszarze B dobudowa windy dla osób niepełnosprawnych w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Ząbkowicach Śląskich (kwota wnioskowana 132.552,04zł) oraz dobudowa windy dla osób niepełnosprawnych w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Ziębicach (kwota wnioskowana 118.197,68zł)
- w obszarze D zakup pojazdu przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych dla DPS Opolnica (kwota wnioskowana 74.022zł).

Ze środków własnych Powiatu została sfinansowana budowa windy w kwocie wg kosztorysu 236.395,37zł w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Ziębicach.

W roku 2011 (5 grudnia 2011) powiat podpisał umowę o dofinansowanie projektu w obszarze B dotyczącym dobudowy windy dla osób niepełnosprawnych w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Ząbkowicach Śląskich. Koszt realizacji projektu: 265.104,08 zł. W ostatecznym rozliczeniu PFRON za kwalifikowane uznał koszty w wysokości 119.993,38zł. Rozliczenie nastąpiło w 2012 roku.

W 2012 roku Powiat Ząbkowicki złożył wystąpienie o dofinansowanie samochodu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych w ramach obszaru D Programu dla Gminy Żłoty Stok. Z uwagi na ograniczone środki finansowe PFRON wystąpienie zostało rozpatrzone negatywnie.

G) PILOTAŻOWY PROGRAM AKTYWNY SAMORZĄD

W 2012 r. powiat ząbkowicki przestąpił do realizacji pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” dofinansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W 2012 preferowane były wnioski dotyczące:

- osób niepełnosprawnych, które studiują lub uczą się w szkołach ponadgimnazjalnych,
- osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo,
- mieszkańców obszarów wiejskich.

Ogólna wartość otrzymanych środków na realizację w 2012 r. – 231.650 zł

Tabela 14. Środki wypłacone w ramach zadania w 2012 r.

Obszar dofinansowania	wnioski rozpatrzone pozytywnie	środki wypłacone w zł
A-pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	0	0
B1- pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem	0	0
B2- pomoc w zakupie urządzeń lektorskich	1	4.950
B3- pomoc w zakupie urządzeń brajlowskich	1	11.965
C- pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	11	124.560
D- pomoc w utrzymaniu sprawności posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	6	13.520
E- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	0	0
F- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	0	0
RAZAEM	19	154.995

Źródło: opracowanie własne

Maksymalna kwota dofinansowania ze środków PFRON w ramach poszczególnych obszarów programu wynosiła:

- obszar A -5.000 zł
- obszar B1-5.000 zł
- obszar B2- 5.000 zł
- obszar B3- 12.000 zł
- obszar C-7.000 zł, z możliwością zwiększenia kwoty dofinansowania do 14.000 zł w indywidualnych przypadkach
- obszar D-3.000 zł
- obszar E- 1.500 zł dla kosztów kursu i egzaminów, dla pozostałych kosztów uzyskania prawa jazdy przypadku kursu poza miejscowością zamieszkania wnioskodawcy (koszty związane z zakwaterowaniem, wyżywienie i dojazdem w okresie trwania kursu) 600 zł
- obszar F-200 zł miesięcznie, jednak nie więcej niż 2.200 zł w ciągu roku- za każde dziecko wnioskodawcy przebywające w żłobku lub przedszkolu.

Udział własny wnioskodawcy wymagany był w ramach obszarów: A, B1, B2, B3, C, E i F i wynosił w przypadku:

1. zakupu /montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (obszar A)- 15% ceny brutto zakupu/usługi
2. specjalistycznego sprzętu komputerowego i oprogramowania (obszar B1)-10 % ceny brutto zakupu,
3. urządzeń lektorskich (obszar B2)- 10% ceny brutto zakupu,
4. urządzeń brajlowskich (obszar B3)- 5 % ceny brutto zakupu,
5. wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym(obszar C)- 10% ceny brutto zakupu,
6. kosztów uzyskania prawa jazdy kat. B (obszar E)- 25% ceny brutto zakupu/usługi,

7. opłaty za pobyt dziecka osoby niepełnosprawnej w żłobku lub przedszkolu (obszar F)- 15% kosztów tej opłaty.

5. DZIAŁANIA Z ZAKRESU REHABILITACJI ZAWODOWEJ REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWY URZĄD PRACY W ZĄBKOWICACH ŚLĄSKICH

Aktywność zawodowa jest jedną z podstawowych form ludzkiego działania, a jej waga zarówno dla życia indywidualnego, jak i społecznego jednostki jest nie do przecenienia. Aktywność zawodowa przynosi nie tylko korzyści materialne w postaci dochodu, ale także daje możliwość uczestniczenia jednostce w życiu społecznym, integracji z grupą współpracowników, podjęcia aktywności intelektualnej czy fizycznej. Sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy, z racji stanu zdrowia oraz powiązanych z nim czynników indywidualnych i systemowych, jest znacznie gorsza niż sytuacja osób sprawnych. Grupa ta ponosi także w znacznie większym stopniu koszty psychologiczne braku aktywności zawodowej (takie jak apatia, znudzenie, niechęć do podejmowania jakiejkolwiek aktywności; marginalizacja, izolacja, brak kontaktów z ludźmi; pesymizm poczucie beznadziejności sytuacji i braku możliwości jej zmiany; koncentracja na terażniejszości, brak celów, planów, pomysłów na przyszłość). Dlatego aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych jest ważna nie tylko z czysto ekonomicznego punktu widzenia, ale także ze względu na potrzebę integracji czy poprawy dobrostanu psychicznego⁴.

Do podstawowych zadań rehabilitacji zawodowej zalicza się:

- przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej,
- finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych,
- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu.

Osoby niepełnosprawne wyjaśniając brak aktywności zawodowej najczęściej powołują się na:

- niezdolność do pracy,
- brak pracy/satysfakcjonującej pracy,
- brak potrzeby,
- strata pracy,
- brak kwalifikacji/doświadczenia
- inne np. kontynuacja nauki⁵.

---

⁴ Badanie sytuacji osób niepełnosprawnych na dolnośląskim rynku pracy i edukacji, s. 106

⁵ Źródło: Badanie PAPI z osobami niepełnosprawnymi

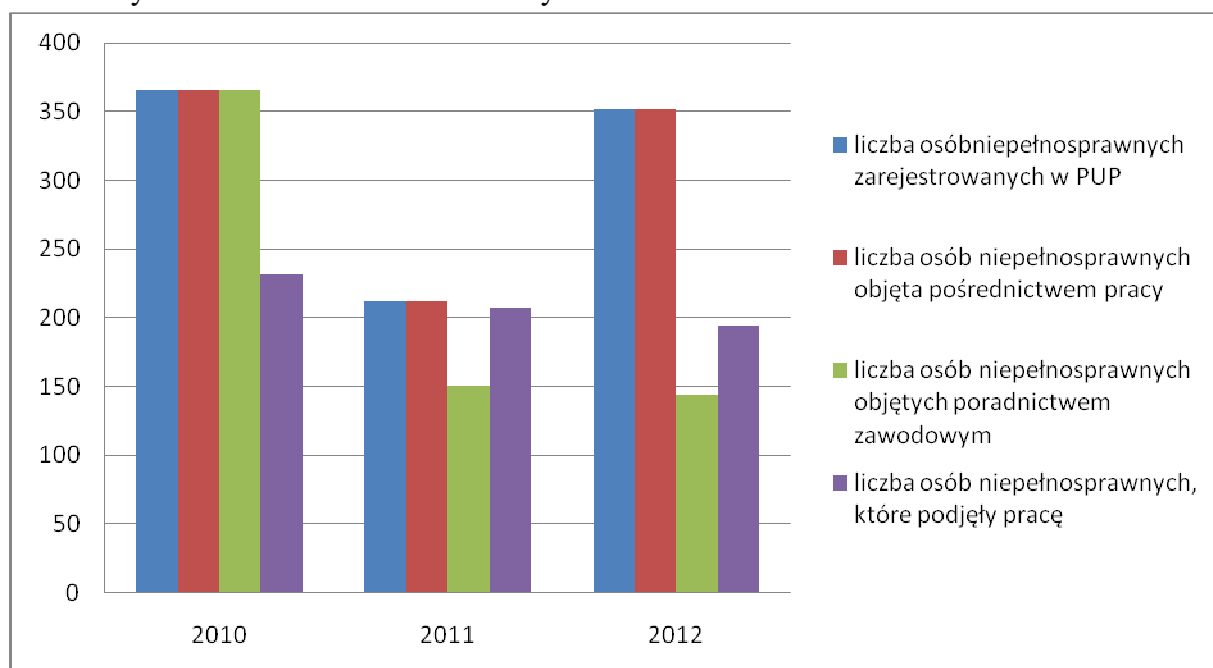

Tabela 15. Liczba osób niepełnosprawnych objęta pośrednictwem i poradnictwem zawodowym oraz liczba osób zatrudnionych w PUP w latach 2010-2012

	2010	2011	2012
Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP	366	212	352
Liczba osób niepełnosprawnych objęta pośrednictwem pracy	366	212	352
Liczba osób niepełnosprawnych objętych poradnictwem zawodowym	366	151	144
Liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły pracę	232	207	194

Źródło: Sprawozdanie z PUP

Wykres nr 3. Liczba osób niepełnosprawnych objęta pośrednictwem i poradnictwem zawodowym oraz liczba osób zatrudnionych w PUP w latach 2010-2012

Źródło: Sprawozdanie z PUP

Powiat Ząbkowicki dzięki środkom finansowym przekazywanym przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej. Wielkość otrzymanych środków jest w każdym roku inna.

Tabela 16. Środki przekazane powiatowi ząbkowickiemu na realizację zadań rehabilitacji zawodowej i społecznej w latach 2008-2013

Powiat	Środki przekazane					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ząbkowicki	2 533 660	2 111 604	1 863 815	1 807 332	2 424 589	1 918 156

Źródło: opracowanie własne

Na rehabilitację zawodową w powiecie ząbkowickim przeznaczono odpowiednio:

- w 2010 r. – 16,06% ogółu środków PFRON,

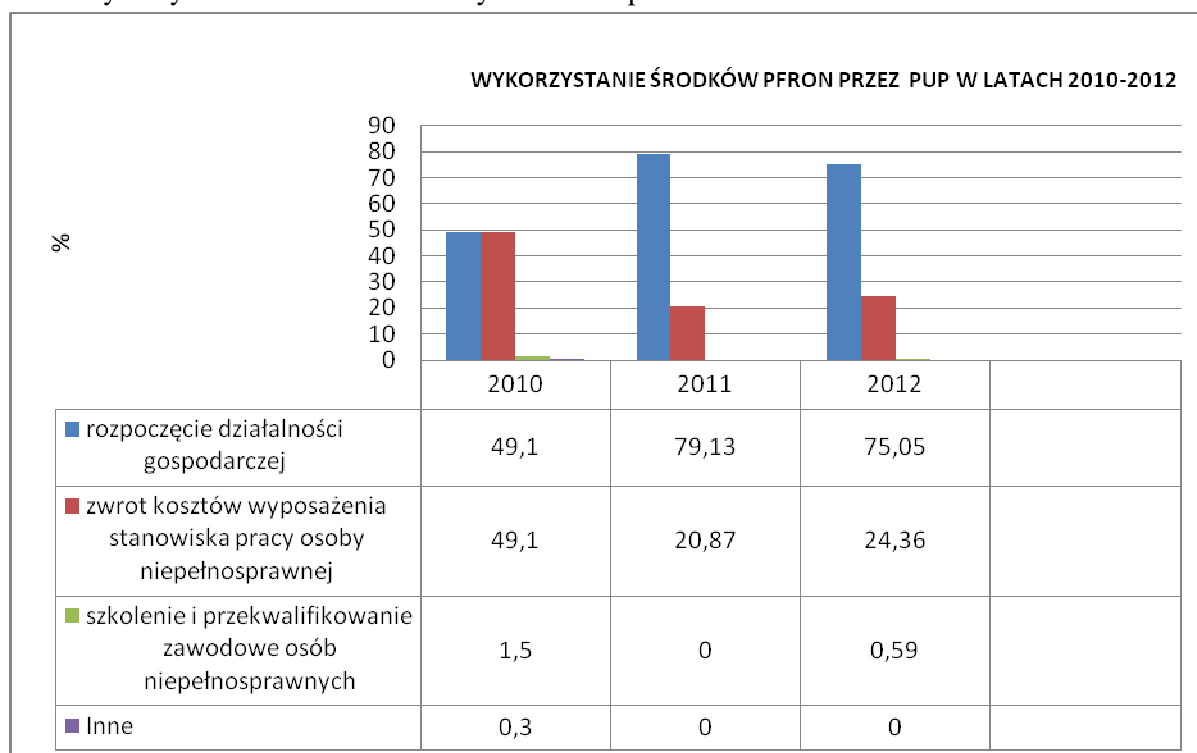
- w 2011 r. – 25,77% ogółu środków PFRON,
- w 2012 r. – 26,16% ogółu środków PFRON.

Należy zauważyć wzrost wydatków na rehabilitację zawodową w 2011r. w stosunku do roku 2010 o 9,11%.

Powiat ząbkowicki znajduje się w czołówce powiatów województwa dolnośląskiego, które realizują zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. W 2011 roku przeznaczając kwotę 455.000 zł znalazł się na drugim miejscu za powiatem jeleniogórskim, który wydał 50% ogółu środków PFRON na w/w zadanie.

Powiatowy Urząd Pracy w Ząbkowicach Śląskich najwięcej środków przeznacza na realizację dwóch zadań: jednorazowe dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej oraz zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy niepełnosprawnych pracowników.

Tabela 8 Wykorzystanie środków finansowych PFRON przez PUP w latach 2010-2012

Źródło: opracowanie własne

III CELE POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1 REHABILITACJA SPOŁECZNA

CELE: rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, edukacyjnych i społecznych zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie największego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

ZADANIA:

1.1 Dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej w Opolnicy oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej przy Domu Opieki im. Św. Jadwigi Śl w Henrykowie.

Warsztat oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja przez warsztat celu, o którym mowa wyżej odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania:

- a) Umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- b) Psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Z zajęć w warsztatach terapii zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej w Opolnicy korzysta 40 osób z terenu powiatu ząbkowickiego i powiatu kłodzkiego. W warsztatach przy Domu Opieki w Henrykowie uczestniczy 35 osób z terenu powiatu ząbkowickiego.

Koszty działalności warsztatów współfinansowane są ze środków PFRON w wysokości 90% . Pozostałe 10% pochodzi ze środków powiatu.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy, organizacje pozarządowe

Realizator: Dom Pomocy Społecznej w Opolnicy, Caritas Archidiecezji Wrocławskiej we Wrocławiu,

Termin realizacji: praca ciągła.

1.2 Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.

Turnus oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Dofinansowanie odbywa się w ramach środków PFRON na zasadach określonych w/cyt ustawą o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 maja 2003r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych.

Kwestią priorytetową w realizacji tego zadania jest zapewnienie corocznego udziału w turnusach rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: PCPR

Termin realizacji: praca ciągła

1.3 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych dla organizacji pozarządowych.

Dofinansowanie ze środków PFRON organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli m.in. prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres, co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku oraz udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia. Wysokość dofinansowania organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki wynosi do 60% przedsięwzięcia. Wnioski o dofinansowanie składa się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Żabkowicach Śląskich. Dofinansowanie następuje na podstawie umowy podpisanej ze Starostą Powiatu.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: PCPR

Termin realizacji: praca ciągła

1.4 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

O dofinansowanie ze środków PFRON zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, spełniające określone kryterium dochodowe, jak również organizacje, stowarzyszenia, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli prowadzą działalność związaną z rehabilitacją osób niepełnosprawnych.

Wysokość dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny wynosi do 60% kosztów tego sprzętu, nie więcej jednak niż do wysokości pięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze wynosi:

- a) do 100% udziału własnego osoby niepełnosprawnej w limicie ceny ustalonym na podstawie odrębnych przepisów
- b) do 150% sumy kwoty limitu wyznaczonego przez Narodowy Fundusz Zdrowia oraz wymaganego udziału własnego osoby niepełnosprawnej, jeżeli cena zakupu jest wyższa niż ustalony limit.

Wnioski o dofinansowanie składa się w Powiatowym Centrum Pomocy rodzinie Ząbkowicach Śląskich. Dofinansowanie następuje na podstawie umowy podpisanej ze Starostą Powiatu.

Wnioski o dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych rozpatrywane są z uwzględnieniem regulaminów i procedur wewnętrznych PCPR.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: PCPR

Termin realizacji: praca ciągła

1.5 dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych dla osób indywidualnych.

1) O dofinansowanie ze środków PFRON zadań, jeżeli ich realizacja umożliwi lub w znacznym stopniu ułatwi osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem, mogą ubiegać się :

a) na likwidację barier architektonicznych w lokalach mieszkalnych – osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się , jeżeli są właścicielami nieruchomości lub użytkownikami wieczystymi nieruchomości albo posiadają zgodę właściciela lokalu lub budynku mieszkalnego, w którym stale zamieszkują,

b) na likwidację barier w komunikowaniu się i technicznych – osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności.

Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych nie przysługuje osobom niepełnosprawnym, które w ciągu trzech lat przed złożeniem wniosku uzyskały odpowiednio na te cele dofinansowanie ze środków PFRON.

Wysokość dofinansowania likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych wynosi do 80% kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Wnioski o dofinansowanie składa się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, dofinansowanie zostaje przyznane na podstawie umowy ze Starostą Powiatu.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: PCPR

Termin realizacji: praca ciągła

2) kwestią priorytetową w realizacji tego zadania staje się również likwidacja barier architektonicznych, zwłaszcza w budynkach użyteczności publicznej. Szczególne znaczenie powinno mieć tu przystosowanie dla osób niepełnosprawnych szkół i przedszkoli, a także urzędów gmin i starostwa powiatowego.

3) Istnieje potrzeba utworzenia punktu pocztowego w Ząbkowicach Śląskich dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: PCPR

Termin realizacji: praca ciągła

1.6 Realizacja Programu PFRON: „Wyrównywanie różnic między regionami” w określonym przez PFRON na dany rok obszarach:

obszar B – likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej, urzędach i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania;

obszar C – tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych;

obszar D – likwidacja barier transportowych;

obszar E – dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych;

obszar G – skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: PCPR, PUP, organizacje pozarządowe

Termin realizacji: praca ciągła

1.7 Realizacja pilotażowego programu PFRON: „Aktywny samorząd” na dany roku w modułach i obszarach:

Moduł I

Obszar A – Zadanie nr 1 pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu;

Obszar A – Zadanie nr 2 pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B;

Obszar B – Zadanie nr 1 pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania;

Obszar B – Zadanie nr 2 dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania;

Obszar C – Zadanie nr 1 pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;

Obszar C – Zadanie nr 2 pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;

Obszar C – Zadanie nr 3 pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne;

Obszar C – Zadanie nr 4 pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne;

Obszar D pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej;

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: PCPR

Termin realizacji: praca ciągła

1.8 Utrzymanie standardów opieki w domach pomocy społecznej na terenie powiatu ząbkowickiego.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: PCPR

Termin realizacji: praca ciągła

1.9 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu najmłodszych osób niepełnosprawnych – dzieci i młodzieży poprzez zapewnienie równego dostępu do edukacji i kontaktu ze środowiskiem szkolnym. Organizowanie i finansowanie indywidualnego nauczania dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Partnerzy: Szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ząbkowicach Śl., PCPR, organizacje pozarządowe

Termin realizacji: praca ciągła.

1.10 Utrzymanie i prowadzenie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w stopniu lekkim. Objęcie szczególną opieką absolwentów szkoły w zakresie poszukiwania i podjęcia pracy i ich życiowego usamodzielnienia

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: Urząd Pracy, ośrodki pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Termin realizacji: praca ciągła.

1.11 Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych oraz zajmujących się aktywizacją ludzi starszych, w tym również formie wsparcia materialnego.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie powiatu w celu podejmowania wspólnych działań na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy, samorządy gminne.

Termin realizacji: praca ciągła

1.12 Promowanie idei wolontariatu wśród dorosłych, dzieci i młodzieży chętnych do niesienia pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

Realizator: organizacje pozarządowe, jednostki pomocy społecznej, szkoły.

Termin realizacji: praca ciągła

2. REHABILITACJA ZAWODOWA I ZATRUDNIANIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

CELE: rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy

ZADANIA:

2.1 Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe osób niepełnosprawnych realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Ząbkowicach Śląskich.

- a) poradnictwo indywidualne i grupowe dla osób niepełnosprawnych,
- b) analiza sytuacji zdrowotnej, zawodowej, psychologicznej, społecznej osoby niepełnosprawnej oraz diagnoza kwalifikacji, predyspozycji i możliwości pod kątem kierunków kształcenia i/lub podjęcia zatrudnienia;
- c) opracowanie Indywidualnego Planu Działania;
- d) organizowanie giełd pracy, spotkań rekrutacyjnych dla osób niepełnosprawnych;
- e) propagowanie wśród pracodawców informacji o korzyściach wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- f) dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenia;
- g) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;
- h) współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych;

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: Powiatowy Urząd Pracy

Termin realizacji: praca ciągła

2.2 Jednorazowe dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej.

- a) wypłata dotacji na podjęcie działalności gospodarczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej;
- b) udzielanie informacji w zakresie podjęcia działalności gospodarczej.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: Powiatowy Urząd Pracy

Termin realizacji: praca ciągła

2.3 Organizowanie staży dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ząbkowicach Śląskich.

- a) Skierowanie na staż do pracodawców z terenu powiatu ząbkowickiego pozwoli zdobyć doświadczenie zawodowe;
- b) Wypłata stypendium w okresie odbywania stażu.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: Powiatowy Urząd Pracy

Termin realizacji: praca ciągła

2.4 Organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych u pracodawców.

- a) zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;
- b) refundacja pracodawcy części kosztów związanych z zatrudnieniem osoby niepełnosprawnej.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: Powiatowy Urząd Pracy

Termin realizacji: praca ciągła

2.5 Refundacja pracodawcy kosztów doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy dla bezrobotnej osoby niepełnosprawnej.

- a) aktywizowanie pracodawców do tworzenia nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych przy udziale środków na refundację utworzonego stanowiska.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: Powiatowy Urząd Pracy

Termin realizacji: praca ciągła

2.6 Organizowanie szkoleń zawodowych umożliwiających zdobycie nowych lub aktualizację posiadanych kwalifikacji zawodowych.

- a) szkolenie i przekwalifikowanie osób niepełnosprawnych;
- b) wypłata stypendium w okresie odbywania stażu;
- c) sfinansowanie badań lekarskich jeżeli wymaga tego specyfikacja szkolenia;

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: Powiatowy Urząd Pracy

Termin realizacji: praca ciągła

2.7 Zwrot kosztów poniesionych w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych lub adaptacji i nabycia

urządzeń ułatwiających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w zakładzie pracy

- a) Zwrot kosztów przysługuje pracodawcy, który przez okres co najmniej 36 miesięcy zatrudni bezrobotną osobę niepełnosprawną lub poszukującą pracy i nie pozostającą w zatrudnieniu, skierowaną przez powiatowy urząd pracy.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: Powiatowy Urząd Pracy

Termin realizacji: praca ciągła

2.8 Podejmowanie działań w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych, m.in. z Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Społecznego, PFRON-u.

Odpowiedzialni: samorząd powiatowy

Realizator: PCPR, PUP, samorzady gminne, pracodawcy, organizacje pozarządowe

Termin realizacji: praca ciągła

3. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Monitoring i ewaluacja zapisów programu polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych.

Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. Realizacja Programu monitorowana będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań. Ocena stopnia realizacji i osiągniętych efektów dokonywana będzie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

4. PODSUMOWANIE

Program zawiera plan działania na lata 2014-2020. Cele zapisane w programie charakteryzują się dużym stopniem ogólności, jednakże w oparciu o nie możliwe będzie konstruowanie projektów bardziej szczegółowych. Program ma charakter otwarty i w miarę pojawiających się potrzeb, inicjatyw i możliwości będzie aktualizowany.

Wdrożenie Programu wymaga wspólnej pracy wielu partnerów społecznych m.in. samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, instytucji oświaty, kultury.